

Posudek oponenta disertační práce

Studentka: **Kristýna Blažková**

Název práce: **Teorie soudcovského rozhodování se zřetelem k praxi českých soudů**

Obor: právo

Program: Teoretické právní vědy – teorie, filozofie a sociologie práva

Oponent: **Vojtěch Šimíček**

Pracoviště: katedra ústavního práva a politologie PrF MU

I. Výsledky práce (včetně komentáře o publikaci výsledků nebo jejich přijetí k publikaci a hodnocení, zda přináší nové poznatky)

Předložená práce je v českém prostředí originální a nová. Již za to si K. Blažková zaslouhuje uznání. Rovněž propojení teoretické a empirické části je přínosné a dosažené výsledky jsou nesporně zajímavé.

Disertaci anebo přinejmenším její některé části si proto určitě dovedu představit, že by mohly být publikovány.

II. Aktuálnost zpracovaného tématu

Zvolené téma považuji za velmi zajímavé a nesporně aktuální a určitě toto téma není uzavřeno touto disertací. Právě naopak, mám za to, že tímto směrem budou vznikat v brzké budoucnosti další práce a počín K. Blažkové v tomto ohledu lze s určitou mírou nadsázky označit i jako chvályhodné pionýrské dílo.

Zajímavost daného tématu je pro mne ostatně (z čistě lidského hlediska) dána i tím, že v empirické části práce K. Blažková zkoumá, hodnotí a řadí do příslušného „soudcovského typu“ moje bývalé (a budoucí) spolupracovníky a tento vnější pohled považuji za velmi inspirativní, byť samozřejmě nutně i diskutabilní. Jen dodávám, že se zařazením uvedených soudců Nejvyššího správního soudu do příslušných „škatulek“ vesměs souhlasím a domnívám se, že by souhlasili také☺.

III. Struktura práce – zvolené metody zpracování

Doktorandka si zaslouhuje pochvalu za velmi promyšlenou metodiku postupu, kterou čtenáři také dopředu představuje a vysvětluje, proč zvolila právě její jednotlivé kroky. Tato okolnost svědčí o promyšlenosti při koncepci vlastního výzkumu.

Ke struktuře práce mám však i jednu podstatnější polemickou připomínku. Jakkoliv je totiž zvolené téma proklamativně vztaheno k „praxi českých soudů“ a hypotézou disertace je, že „*soudci vrcholných soudů mají rozdílné soudcovské filozofie*“, což se

projevuje při rozhodování složitých případů aplikace práva (str. 7), ve skutečnosti se doktorandka věnuje soudu jedinému – Nejvyššímu správnímu soudu, a to dokonce jen jeho „mozkovému trustu“, tedy rozšířenému senátu (postihující jen období let 2012-2021). Tato okolnost se však podle mého názoru měla projevit rovněž již v názvu práce; jeho stávající podoba totiž může být pro čtenáře poněkud zavádějící. Učiněné tematické zúžení samozřejmě plně chápu a rozumím tomu, že zahrnout do empirické části i soudy další by bylo v tomto formátu práce nezvládnutelné, nicméně z pohledu oponenta na tuto okolnost musím upozornit.

Jinak řečeno, určitým tematickým a metodologickým problémem disertace je existence poměrně ostrého „švu“: v první části doktorandka popisuje různé teoretické přístupy k soudcovskému rozhodnutí a práce trošku připomíná (bezpochyby velmi zdařilou a poctivou) rešerši dosaženého poznání v této oblasti bez jakéhokoliv vztažení k českým soudům, aby však v následné empirické části zúžila předmět zkoumání jen na jeden soudní senát (v podstatě se jedná o případovou studii) a je proto legitimní otázkou, do jaké míry jsou zjištěné výsledky zobecnitelné též na podmínky jiných českých soudů (s vědomím toho, že Nejvyšší správní soud je v justici obecně vnímán jako velmi specifická „laboratoř“). Navíc, zkoumáno je pouze 35 případů rozšířeného senátu, tzn. věci, kdy bylo uplatněno odlišné stanovisko (str. 67 – autorka si je ostatně okolnosti, že se jedná o malý vzorek, vědoma – str. 71). Jako štiplavý oponent v tomto kontextu vznáším otázku, zda by se i mezi rozhodnutími, která byla přijata jednomyslně (anebo jen nebyl napsán dissent) nenašla rozhodnutí, která by hodně napovídala o prakticky zastávané soudcovské filosofii jednotlivých členů senátu. V praxi se totiž nezřídka stává (a je to tak správné), že se soudci dokáží navzájem přesvědčit a svůj původně zastávaný názor následně korigují. Nicméně souhlasím s tím, že tyto případy nelze s ohledem na povinnost mlčenlivosti a neveřejnost porad senátu empiricky podchytit.

Velké ocenění si doktorandka zaslouhuje za zpracování značně obsáhlého množství použitých pramenů, a to jak z oblasti právní doktríny, tak také zkoumané judikatury. O znalosti těchto zdrojů pak svědčí jejich velmi vhodné používání (citace, odkazy, poznámky pod čarou atp.).

IV. Připomínky k textu

Především bych rád uvedl, že disertační práce se mi velmi líbí a v mnohých ohledech mne její četba obohatila. Následující poznámky proto není nutno vnímat jako kritiku, nýbrž spíše jde o „výpisky z četby“, které by snad mohly inspirovat k dalšímu přemýšlení.

1) V úvodní „teoretické“ části by se mi více líbilo, když by doktorandka nejen předkládala širokou paletu již dříve publikovaných názorů, nýbrž by i daleko více s těmito názory vstupovala do dialogu. Jistě, i prostým výběrem prezentovaných názorů autor nutně signalizuje svoji názorovou orientaci, nicméně přivítal bych větší snahu o formulaci vlastních názorů.

2) Na str. 40 je zmíněn právní názor, podle kterého míra soudcovského aktivismu rozděluje soudce na ty, kteří se snaží vytvářet precedenty, a na jiné, kteří se soustředí na řešení konkrétního sporu. Z čistě praktického hlediska ovšem kontruji, že tomu tak není. Nezřídka totiž soudce právě snahou vyhovět navrhovateli v konkrétní věci překročí přípustnou míru aktivismu. Opakem aktivistického je proto pro mne spíše soudce, který se bude omezovat výhradně na mechanickou (až textualistickou) aplikaci zákona („přikládání šablony na konkrétní okolnosti řešené věci“). Jinak vyjádřeno, aktivistický soudce vůbec nemusí mít ambici zobecnit řešení učiněné v jedné věci pro případy jiné, prostě jen chce nalézt spravedlnost bez ohledu na text zákona či dosavadní judikaturu (zde se mi spíše líbí poznámka R. Posnera o snaze změnit svět k lepšímu).

3) Určitě nehodlám zpochybňovat přirovnání R. Ginzburg a K. Šimáčkové. Toto srovnání by však bylo více přesvědčivé a vyvážené, když by bylo doloženo nejen časopiseckými články (Respekt, Vogue, viz str. 51), nýbrž i jejími konkrétními rozhodnutími – jak autorka činí právě v případě R. Ginzburg. Tato rozhodnutí přitom bezpochyby existují a není jich málo. Určitě by proto bylo zajímavé, které/á z nich by K. Blažková vybrala jako „vlajkové lodi“ potvrzující uvedenou tezi.

4) Kapitola 2.4.3. pojednává jen o právním pragmatismu, byť je nadepsána „*Právní pragmatismus, funkcionalismus a purpusivismus*“. Na poslední dva pojmy se v textu poněkud zapomnělo. Má tím snad být řečeno, že se jedná o synonyma? Zřejmě nikoliv.

5) Úplně nerozumím, z jakých důvodů doktorandka v podkapitole 3.2.3. *Operacionalizace soudcovských filozofií* opět vysvětluje některé pojmy, byť se domnívám, že tak dostatečně učinila již v úvodní teoretické části. Takto se nevyvarovala určitého zdvojení výkladu; byť rozumím, že se tak stalo zřejmě primárně v zájmu přehlednosti celého textu.

6) Je otázka, zda vysoká míra nesouhlasu projeveného disentem v rozšířeném senátu NSS (23 %) ve srovnání s jinými zahraničními soudy je skutečně dána účastí „*silných osobností s vyhraněnými právními názory*“ (str. 80), anebo je daleko více předurčena okolností, že se systémově jedná o sjednocovací mechanismus v rámci soudu, kdy snad ani nelze očekávat úplná jednota při rozhodování. Lapidárně řečeno, rozhodování rozšířeného senátu je zpravidla o tom, že jeden tříčlenný senát zpochybní právní názor senátu jiného, a lze proto očekávat, že jakékoliv zvolené řešení najde zastání u alespoň jednoho člena rozšířeného senátu, který je současně členem některého ze „spořících se“ tříčlenných senátů.

7) Mám za to, že závěrečná kapitola by si zasloužila přece jen větší rozpracování a rozsah. Její současná podoba se totiž značně překrývá s bezprostředně předcházejícím vyhodnocením empirického výzkumu a nepřináší příliš dalších informací.

V. Jazyková a grafická úroveň

Předložená práce je po jazykové, stylistické i systematické stránce perfektní. Text prakticky neobsahuje překlepy či chyby (s výjimkou úplných marginálií: např. str. 24 –

„měly“ namísto „měli“; pozn. č. 161 zřejmě směřuje k práci Wroblewského a nikoliv Bobka; na str. 34 „správného“ namísto „správního“; na str. 52 asi spíše „pragmatik“ namísto „pragmatista“ atp.).

VI. Otázky k obhajobě

1. Jak hodnotíte četnost frekvence rozhodování rozšířeného senátu? Není celkové číslo cca 300 rozhodnutí (str. 12) příliš vysoké a nesvědčí samo o sobě o nadužívání tohoto sjednocovacího mechanismu? Tento dotaz činím mimo jiné v kontextu Radbruchem prezentovaných tří základních hodnot ideje práva, mezi které patří i právní jistota, jejíž nepochybnou součástí je též jednota a předvídatelnost judikatury.

2. Jak se stavíte k otázce personální stability rozšířeného senátu NSS (viz také citované názory Kadlece nebo Kosaře na str. 99)? Považujete jeho dlouhodobou neměnnost za spíše výhodu, anebo byste se přikláněla k nějaké variantě „rotačního systému“? Má být rozšířený senát zastoupen členy z pokud možno co největšího počtu senátů (tzn. sedmi), anebo by mu slušela namísto této „reprezentativnosti“ spíše funkce „elity“? Neměli by být členové rozšířeného senátu voleni plénem tak, aby byla dána větší pravděpodobnost, že jeho rozhodnutí budou zrcadlit převažující konsensus v rámci celého soudu? Nemá předseda soudu nepřiměřeně velkou moc, když může složením rozšířeného senátu nepřímo ovlivnit směřování judikatury celého soudu?

VII. Předepsaná formulace závěrů:

- 1) Autorka ve své disertační práci zcela nepochybně **prokázala** schopnost samostatné tvůrčí práce v daném oboru.
- 2) Práce bezezbytku **splňuje** požadavky standardně kladené na disertační práce v daném oboru.

V Brně dne 4. února 2022

Podpis oponenta